

NØRD-TROMS MUSEUM

Formidlingsplan 2022-2024

Innledning.....	3
Hva er formidling?	4
Nord- Troms museums mål i formidlingen	4
Målgrupper.....	5
Organisering av formidlingsarbeidet i NTRM	5
Hva skal formidles?	5
Hvordan formidle?	5
Innhold i formidlingen	6
Utstillinger	6
Faste utstillinger	6
Møter/Encounters/Deaivvadit/Kohtaamissii på Halti	6
Gamslett fiskarbonddegård.....	6
Maursund handelsgård	6
Markedsplassen i Skibotn.....	6
Holmenes sjøsamiske gård	6
Flerbrukshuset Burfjord	6
Temporære utstillinger 2022-2024	7
Plan kan endres	7
Halti	7
Flerbrukshuset.....	7
Senter for Nordlige Folk	7
Markedsplassen.....	8
Sokkelvikhuset.....	8
Aktiviteter og utvikling på historiske gårder og anlegg.....	8
Arrangement	8
Sommeresong	8
Tradisjonshåndverk og bygningsvern.....	8
Samlingsforvaltning	9
Kurs.....	9
Pedagogisk tilbud	9
Fotosamling.....	10
Skoletilbud på anlegg i barmarksesong.....	10
Utstillingen «Møter»	10
Temporære utstillinger.....	10
I klasserom, på skolene og digitale tilbud	10

Fortellinger i fangenskap.....	10
I gruvene.....	10
Bestefars verktøykasse.....	10
Halti-skolen.....	11
Publikasjoner og foredrag	11
Seminar.....	11
Digital formidling.....	11
Museumsbutikk.....	12
Andre samarbeid og prosjekter med formidlingstiltak	12
Kilder.....	12

Innledning

Nord-Troms museum AS (NTRM) er et konsolidert museum som ble stiftet i 1979 som økomuseum av Nord-Troms historielag. I dag eies museet av 6 kommuner: Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Kåfjord, Storfjord og Lyngen. Museet setter søkelys på samisk, kvensk og norsk historie og kultur, og har museumsanlegg i hver kommune som viser et tverrsnitt av det flerkulturelle Nord-Troms. I dag består regionen av et mangfold av folkegrupper og kulturer og Nord-Troms museum har definert seg som et mangfoldsmuseum.

Tvangsevakueringen og nedbrenningen av Finnmark og Nord-Troms pågikk mot slutten av andre verdenskrig fra oktober 1944 til mai 1945. Tiden var dramatisk og er en viktig del av regionens nyere historie. “Den brente jords taktikk” utraderte store mengder bygninger, infrastruktur og gjenstander i Nord-Troms og Finnmark. Museets omfattende gjenstands- og fotografisamling har særdeles stor betydning for regionen.

Museets visjon er *Kunnskap for fremtiden*, og formidling er et sentralt område. Hele organisasjonen skal ha målrettet perspektiv på formidlings- og publikumsrettet arbeid. Denne planen skal definere felles forståelse og vise hvordan museet skal jobbe med formidling i planperioden. Den skal også være et verktøy for ansatte for å fremme museets verdier, visjon og samfunnsrolle.

Formidlingsplan for Nord-Troms museum er utarbeidet av formidler og fagkonservator i samarbeid med andre ansatte. Det ferdige forslaget er vedtatt av styret til Nord-Troms museum AS og gjelder for tidsperioden 2022-2024. Formidlingsplanen er forankret i, og skal rulleres i takt med, Nord-Troms museums strategiplan, og -forsknings og utviklingsplan.

Det kan komme tillegg og endringer i formidlingstilbudet i planperioden.

Hva er formidling?

Stortingsmelding *Framtidas museum* (2008-2009) slår fast at *Det er et overordnet mål at museene gjenspeiler det samfunnet de er en del av. Museene er viktige premissleverandører i et moderne demokratisk samfunn og skal ha en aktiv samfunnsrolle.* Meldinga fremhever forvaltning, forskning, formidling og fornying, de fire F: ene, som museenes arbeidsområder.

Stortingsmelding 2020-2021, *Musea i samfunnet: Ting, tid og tillit* er delt i fem hovedområder: solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helskaplig samlingsutvikling, trygg ivaretaking og aktiv samhandling.

Relevant formidling innebærer at det som blir formidlet oppleves som relevant og interessant for de ulike brukerne av museet. Museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle. Det innebærer målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt.

Formidling er museets ansikt utad og en av flere viktige oppgaver vi har. Formidling er bindeleddet mellom samling og forskning – og publikum, og er en måte å konstruere fortellingen på. Formidlingen skal derfor ha lav terskel for å tilrettelegge for så mange innfallsvinkler som mulig for å skape fortolkning og refleksjon hos mottakeren. Museets samfunnsrolle som identitetsskaper krever bevissthet om at formidlingen er tilpasset og tilrettelagt for mottakeren.

Nord-Troms museums skal ta vare på denne oppgaven gjennom faglig utvikling, fokus på mangfold, profesjonalisering og nytenkning. Museet skal utvikles til en viktig møteplass og bli en viktigere del av lokalsamfunnet. Museet skal vekke nysgjerrighet, skape debatt og bidra til dialog.

Nord-Troms museum vil følge FNs bærekraftsmål i vår formidling gjennom holdningsskapende arbeid i forhold til kultur- og naturarv, mangfold og inkludering, klima og miljø.

Vårt formidlingsarbeid er også i tråd med konkretisering av etiske retningslinjer for norske museer gjort av Norsk ICOM og Norges museumsforbund i 2021; *Åpent, inkluderende, transparent og profesjonelt.*

Nord-Troms museums mål i formidlingen

Nord-Troms museums formidling skal underbygge visjonen *Kunnskap for fremtiden*, og har som mål å:

- formidle kulturelle møter og brytninger i fortid og samtid.
- synliggjøre det kulturelle mangfoldet i Nord-Troms gjennom å øke inkludering av minoriteter eller grupper som er lite representert i museets formidling.
- bidra aktivt til at fortellingene blir viktige for samfunnet vi tjener.
- gi opplevelser som skaper entusiasme og forståelse for kulturarven.

- være profesjonell, inkluderende og samfunnsengasjert i formidlingsarbeidet.

Målgrupper

Befolkningen i Nord-Troms
Skoleklasser
Besøkende til regionen

Organisering av formidlingsarbeidet i NTRM

Det faglige utviklingsarbeidet av formidlingstilbud ledes og utføres av ei faggruppe bestående av formidler, museumspedagog og fagkonservator. Museets håndverkere, samlingskonservatorer og direktør inkluderes i både utvikling og utførelse av formidling.

Hva skal formidles?

Nord-Troms museum formidler kulturelle møter og brytninger i fortid og samtid, og det kulturelle mangfoldet i Nord-Troms.

Hvordan formidle?

Utstillinger
Aktivitet på historiske anlegg
Sommeresong
Skoletilbud
Den kulturelle skolesekken-produksjoner
Utstillingskataloger med vitenskapelig tyngde
Nord-Troms museums publikasjoner
Tidsskriftartikler (fagfelle vurdering)
Årbøker
Foredrag
Populærvitenskapelige foredrag, artikler og publikasjoner
Film
Nettpublikasjon
Sosiale medier
Digitale flater
Kurs
Workshops
Skilting og markedsføring

Innhold i formidlingen

Utstillinger

Nord-Troms museum har faste og midlertidige utstillinger med ulike tema. Faste utstillinger har lengre "levetid", mens midlertidige utstillinger vises i en kort periode. Utstillingene er oftest laget av museets ansatte, men det tas også inn vandreutstillinger som er produsert av andre institusjoner.

Faste utstillinger

Plan kan endres

Møter/Encounters/Deaivvadit/Kohtaamissii på Halti

Museets hovedutstilling fra 2015. En vandring gjennom landskapet og historien om kultur møtene i Nord-Troms mellom 1900-1950. I løpet av 2022-2025 skal utstillinga videreutvikles og tydeliggjøre kvinner og barns perspektiv i utstillinga – knyttet til immateriell kultur og mangfold.

Gamslett fiskarbonddegård

Utstillingen åpnet i servicebygget i 2021 og forteller gjennom tekst, bilder og gjenstander om fiskarbonden og gårdens historie.

Mausund handelsgård

Utstillingen åpnet i 2021 og står i ett av rommene i 2.etg. i 2021. Utstillingen er en plansjeutstilling som gjennom tekst og bilder forteller om gårdens historie.

Markedsplassen i Skibotn

Utstillinga forteller om markedshandel og markedsliv i perioden 1550-1950. Ny fotoutstilling planlegges åpnet i «Kjøttbua» i 2024. Neste planperiode: Læstadius-utstilling.

Holmenes sjøsamiske gård

Ved finansiering av utbygging i samarbeid med Kåfjord kommune planlegges fast utstilling.

Flerbrukshuset Burfjord

Utstilling med basis i samlinga planlegges åpnet i 2024.

Temporære utstillinger 2022-2024

Plan kan endres

Halti

April 2022 – juni 2022: *Så kom de og stjal hesjestrangan våres!*

Juni 2022 – oktober 2022: *Tuulessa – I vinden*

Oktober 2022 – desember 2022: *Den fremmede*

Desember 2022 – 2024: Vandreutstillinger

Flerbrukshuset

Januar 2021– juni 2022: *Vannets kraft*

Juni 2022– november 2022: *Så kom de og stjal hesjestrangan våres!*

November 2022 - juni 2024: Ved finansiering - *Innskrevet i kroppen* evt. *Den fremmede*

Medio 2024: Ny fast utstilling

Senter for Nordlige Folk

November 2022 – Februar 2023: *Så kom de og stjal hesjestrangan våres*

November 2023 – Februar 2024: *Kvinneperspektiv*

November 2024 – Februar 2025:

Markedsplassen

Juni 2022 – september 2022: *Naturligvis*

Juni 2023 – september 2023: *Våre falne*

Juni 2024 – september 2024: *Våre falne*

Sokkelvikhuset

Juni-september 2022: Fotoutstilling - bilder fra Sokkelvik

2023-2024: Lokale kunstnere

Aktiviteter og utvikling på historiske gårder og anlegg

Museets historiske anlegg viser et tverrsnitt av kulturhistorien. Nord-Troms museum har som mål å:

- øke søkelyset og besøkstall på museumsanlegg med arrangementer, utstillinger og pedagogiske tilbud.
- gjøre anleggene bedre tilgjengelig for besøkende med nedsatt funksjonsevne.

Arrangement

- Holmenes – i samarbeid med Husflidslaget i Kåfjord
- Gamslett – Jul på Gamslett i samarbeid med Venneforeninga
- Dalstuene/Skogstuene – i samarbeid med verneområdestyret og Statskog
- Tørfoss - Tørfossdagen i samarbeid med KKS og Nordreisa husflidslag
- Maursund – julemesse i samarbeid med foreningen Kalen
- Markedsplassen – bruktmarked
- Sokkelvikhuset – sommeråpent og utstillinger med Kronebutikken

Sommersesong

Anleggene holdes åpne for besøkende i sommersesongen med utstillinger og omvisninger med gårdens historie i fokus. Formidlingstilbudet gjennomføres i prinsippet som sommerarbeidsplasser for ungdom i samarbeid med eierkommunene.

Tradisjonshåndverk og bygningsvern

Nord-Troms museum har søkelys på tradisjonshåndverk i årene som kommer.

- Naust på Gamslett: Tradisjonelle teknikker og kunnskap skal formidles i prosessen. Det kan bli muligheter for kurs og annen publikumsdeltakelse. Dette vil omfatte både uttak av virke, konstruksjonsarbeid, taktekking, lafting, Tilhugging av materiale, skjeltring, torvtaking og smedarbeid.
- Annet tradisjonshåndverk skal formidles i perioden. Eks. plantefarging.
- Ivaretagelse av våre kulturhistoriske anlegg

- Formidling av tradisjonshåndverk innen kystkultur og fiske.
- Bygge opp et eget område på NTRM.no for tradisjonshåndverk
- Utvikle faste skoleformidlingsopplegg for grunnskole og videregående

Samlingsforvaltning

- Formidling av samling
- Tilgjengeliggjøre lydarkiv
- Organisering av papirarkiv slik at det blir søkbart
- Frigi fotografier som kan tilgjengeliggjøres
- Fotografere gjenstander og legge de ut på Primus

Kurs

- Smikurs i Skibotn - årlig
- Plantefarging – Holmenes 2022
- Skjæring av sennagress – Holmenes 2023
- Tradisjonshåndverk – i tilknytning med bygging av naust på Gamslett

Pedagogisk tilbud

NTRM har som mål å være en alternativ læringsarena gjennom å:

- gi god og relevant formidling til skolene som samsvarer med verdier og mål i læreplaner.
- tilby formidlingsopplegg som vekker utforskertrang og skaper refleksjon
- legge til rette for at materiell og immateriell kulturarv skal oppleves på måter som ikke er mulig i klasserommet.

Fotosamling

Museets har en stor bildesamling på ca. 30 000 digitaliserte fotografier fra perioden 1890 til 1950. Bildene gir en unik mulighet til å utforske regionens kulturarv. Skolene i regionen kan bestille gratis høyoppløselige filer fra samlingen til bruk i prosjekt og undervisning.

Skoletilbud på anlegg i barmarksesong

- Opheimdagen – nøysomhet og skaperglede
- Markedsplassen – markedshistorie
- Gamslett – fiskarbonden og museumssamling
- Holmenes - handverk og sjøsamisk historie
- Maursund handelsgård – handels- og kysthistorie
- Tørfoss – brødbaking og kvensk byggeskikk

Hovedutstillingen «Møter»

Museets faste utstilling på Halti gir elevene kjennskap til Nord-Troms' historie og innsikt i hvordan livet var for de aller fleste i regionen før 1940. Møtene mellom samer, kvener og nordmenn har formet både landskap og mennesker i Nord-Troms. Det kulturelle mangfoldet går som en rød tråd gjennom historien og utstillingen.

DKS-tilbud til videregående skoler.

Temporære utstillinger

NTRM tilbyr undervisningsopplegg i temporære utstillinger.

I klasserom, på skolene og digitale tilbud

Fortellinger i fangenskap

«Fortellinger i fangenskap» handler om krigsfangene i Nord-Troms under 2.verdenskrig fra 1940 til 1945. Undervisningsopplegget er tilrettelagt for elever på ungdomstrinnet og videregående skole.

I gruvene

«I gruvene» tar elevene med inn i gruvehistorien i Nord-Troms – i Birtavarre, Moskodalen og Kjækan/Badderren. Opplegget er tilpasset mellomtrinnet og ungdomsskole.

Bestefars verktøykasse

Formidling av tradisjonshandverk og praktiske øvelser med verktøy for mellomtrinnet og ungdomsskole.

Halti-skolen

I samarbeid med Halti kvenkultursenter og Halti nasjonalparksenter utvikler museet et felles formidlingstilbud om natur, kultur og næring til skolene i regionen.

Publikasjoner og foredrag

Dutkan Davvin – Forskning i nord: Samarbeid mellom museene i Troms og Finnmark og UiT. Treårig prosjekt som skal resultere i fagartikler.

Mangfold og minoritetsnettverks prosjekt «Samlingenes mange stemmer». Samarbeid mellom flere museer i Norge. NTRM deltar med et eget prosjekt.

IMMKven - bokprosjekt. Samarbeid mellom UiT- Norges arktiske universitet, Varanger museum og NTRM.

Collecting Norden. Samarbeidsprosjekt mellom UiO og flere museer i Norden. NTRMs samlinger blir formidlet både i muntlige foredrag og nettpublikasjoner.

Kvinnehistorisk nettverk. Nettverket arbeider for at kvinnes historie blir ivaretatt innenfor museenes forvaltnings- og formidlingspraksiser. Videre skal nettverket aktivt fremme formidling med kvinners perspektiver, og være en fagressurs i arbeidet med kvinnehistoriske problemstillinger.

Bildebok – krigsminner i Nordreisa. Lise Brekmoe og fotograf Jørn Holm. Planlagt utgitt høst 2023.

FLYT: forskning og formidling om bærekraft i museer: Artikkel om tjærebrenning 2023.

Seminar

Planlegges høsten 2024

Digital formidling

Nord-Troms museum skal øke tilgjengelighet og nedslagsfelt for formidlingen gjennom å:

- Jobbe aktivt med innholdsproduksjon på nettsiden www.ntm.no. Nettsiden skal være en kunnskapsbank for målgruppene.
- Øke tilgjengelighet for brukere med nedsatt funksjonsevne
- Produsere og tilgjengeliggjøre film
- Bruke sosiale medier aktivt – herunder Facebook-side, Instagram og Youtube-kanal
- Utvikle innhold på kulturhistoriske skjermer

Museumsbutikk

Nord-Troms museum skal øke tilgjengelighet og nedslagsfelt for formidlingen gjennom salg av egne bøker, bøker med innhold fra Nord-Troms, samt produkter med høy relevans for museets formidlingstilbud. Museumsbutikken er helårsåpen butikk på Halti, Markedsplassen og Flerbrukshuset, og sommerbutikk på anleggene Maursund, Gamslett og Holmenes

Andre samarbeid og prosjekter med formidlingstiltak

- Samenes nasjonaldag 6.februar
- Kvenfolkets dag 16.mars
- Paaskiviikko
- Nord-Troms Pride
- Riddu Riđđu Manaidfestivála
- Kyläpeli - Landsbyspel
- Kulturhistoriske skilt i Mandalen
- Kultursti i Kvænangsbotn
- Publikumsrettede arrangement på Halti
- Publikumsrettede arrangement på Senter for nordlige folk
- Tornedalsrådet, styringsgruppe for Leaderprosjektet Kultur och traditioner som förenar tre länder

Kilder

FNs bærekraftsmål

Forsknings- og utviklingsplan for Nord-Troms museum 2020-2024

Stortingsmelding 49. (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling og fornying*. Oslo: Kultur og kirkedepartementet.

Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet — Tillit, ting og tid*

Strategiplan for Nord-Troms museum 2020-2024

Åpent, inkluderende, transparent og profesjonelt. Etiske retningslinjer for norske museer (2021) ICOM Norge